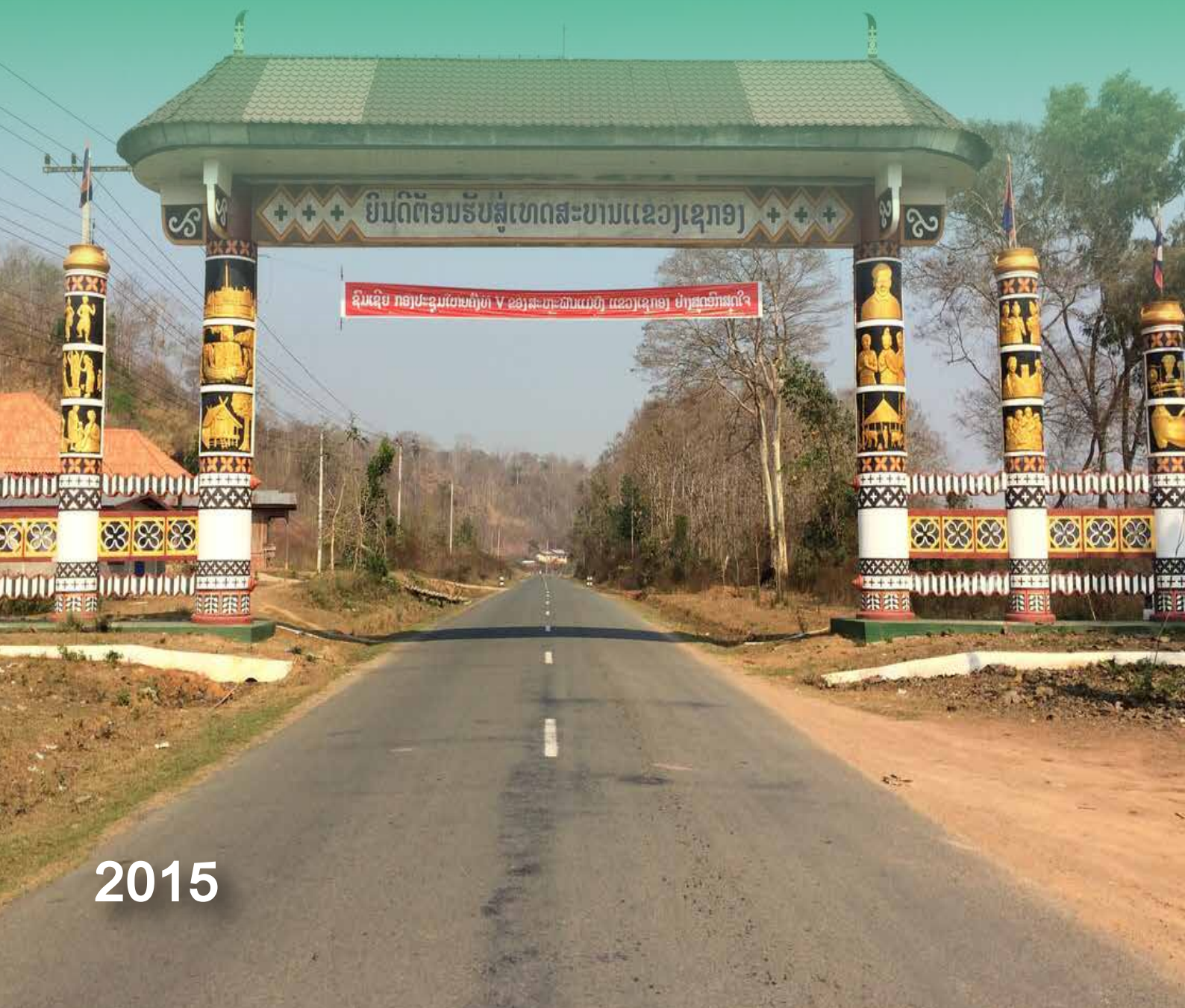

ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ ຊວຍ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confe'de'ration suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

ຄໍາເຫັນ ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນ ພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບິ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິ່ນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັ່ນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ ຄົ້ນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ, ບາງຮີດ ແລະ ປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ :

www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

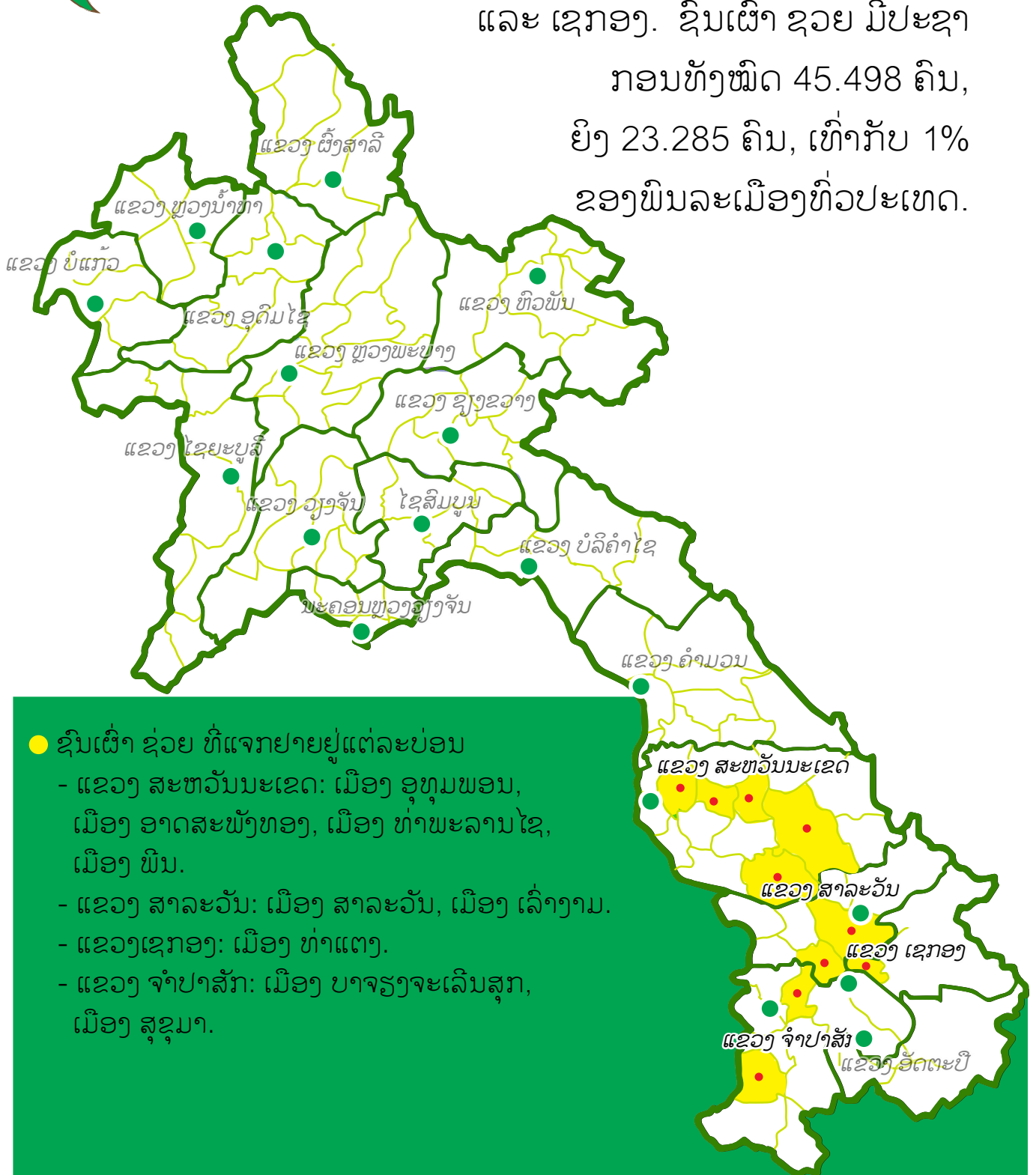
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ.....2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພື້ນລະເມືອງ

ປັດຈຸບັນຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ
ຕັ້ງພູມລຳເນົາ ຢູ່ແຂວງ ຄຳມ່ວນ,
ສະຫວັນນະເຂດ, ສາລະວັນ, ຈຳປາສັກ
ແລະ ເຊກອງ. ຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ ມີປະຊາ
ກອນທັງໝົດ 45.498 ຄົນ,
ຍິງ 23.285 ຄົນ, ເທົ່າກັບ 1%
ຂອງພື້ນລະເມືອງທົ່ວປະເທດ.

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ ຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ລາວມາໄດ້ຫຼາຍຮ້ອຍປີແລ້ວ. ເຂົາເຈົ້າໄດ້ ເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າມາລາວ ໂດຍຜ່ານແຄວ້ນ ຫົງສາວະດີ ປະເທດມຽນມາ, ໃນສະໄໝເຈົ້າອາຫຼວຍພວກເຂົາເຈົ້າໄດ້ເຄື່ອນຍ້າຍມາຢູ່ບາງເມືອງຂອງແຂວງ ສະຫວັນນະເຂດ, ມາໄລຍະໜຶ່ງເນື່ອງຈາກມີສະພາບທຳມະຊາດ ແລະ ສັງຄົມໜີບຮັດຢ່າງໜັກໜ່ວງຈຶ່ງໄດ້ເຮັດໃຫ້ຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍເປັນຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍເຄື່ອນຍ້າຍຈາກ ແຂວງ ສະຫວັນນະເຂດ ລົງມາຢູ່ບາງ ເມືອງຂອງແຂວງ ສາລະວັນ, ຈຳປາສັກ, ເຊກອງ ແລະ ຍັງມີຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ໄດ້ເຄື່ອນຍ້າຍໄປປະເທດໄກ້ຄຽງເຊັ່ນ: ລາຊະອານາຈັກ ກຳປູເຈຍ ແລະ ລາຊະອານາຈັກ ໄທ.

ຊົນເຜົ່ານີ້ເອີ້ນຕົນເອງວ່າ: “ຊ່ວຍ” ຊົນເຜົ່າອື່ນເອີ້ນ, ຊື່ທີ່ເຂົາເຈົ້າມັກ ແລະ ຊື່ທີ່ໃຊ້ທາງການໃນປັດຈຸບັນກໍແມ່ນ “ຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ” . ສຳລັບການທີ່ເອີ້ນວ່າ: “ຊ່ວຍ” ແມ່ນມາຈາກຄຳ ສັບ: ສ່ວຍສາອາກອນ, ຜ່ານຂະບວນວິວັດແຫ່ງການດຳລົງຄົງຕົວ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວຂອງພວກເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງປ່ຽນຊື່ຈາກຄຳທີ່ວ່າ: “ສ່ວຍ” ມາເປັນ “ຊ່ວຍ” ຊຶ່ງມີຄວາມໝາຍຊ່ວຍເຫຼືອ ເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ, ຢູ່ປະເທດລາຊະອານາຈັກ ກຳປູເຈຍ ເອີ້ນວ່າ: “ແປນ” ໝາຍເຖິງ: ພວກຢູ່ແຄມແມ່ນ້ຳ ແລະ ຢູ່ປະເທດ ລາຊະອານາຈັກ ໄທ ເອີ້ນວ່າ: “ກຸ່ຍ” ໝາຍເຖິງຄົນ.

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ

ແຕ່ກ່ອນແມ່ນຢຶດຖືການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າໜຽວເປັນຕົ້ນຕໍ, ປູກພືດທີ່ມີທາດແປ້ງ, ພືດລົ້ມລຸກ, ພືດໃຫ້ໝາກ, ໃນຂະນະພວກເຂົາເຈົ້າເຄື່ອນຍ້າຍລົງມາຢູ່ທີ່ພຽງແມ່ນໄດ້ຫັນປ່ຽນແບບແຜນການດຳລົງຊີວິດຈາກການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າມາເຮັດນາປູກເຂົ້າໜຽວ, ເຮັດສວນປູກໝາກເຜັດ, ກາເຟເປັນສິນຄ້າ, ລ້ຽງສັດປະເພດຕ່າງໆ ຄື: ງົວ,

ຄວາຍ, ໝູ ແລະ ສັດປີກ
ເພື່ອເຮັດຮີດຄອງ “ຈາງະ”,
ເຮັດບຸນລະບົບ ແລະ ຂາຍ
ເປັນສິນຄ້າ, ສະເພາະແມ່ຍິງ
ແມ່ນມີຄວາມຊຳນານງານ
ໃນ ວິຊາການຕຳຫຼຸກ.

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ທີ່ຕັ້ງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ ໄດ້ປູກສ້າງເຮືອນຄືເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ລາວ ໃນ
ສະໄໝບູຮານ ຊຶ່ງເປັນເຮືອນຮ້ານ, ປູ ແລະ ແອ້ມແປ້ນມຸງດ້ວຍ ຫຍ້າຄາ
ກ້າວຂຶ້ນມຸງດ້ວຍສັງກະສີ, ກະເບື້ອງເປັນເຮືອນ ເຄິ່ງຖາວອນໃນອັດຕາ
ສ່ວນສູງ.

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ວັດທະນະທຳການນຸ່ງຖືນັ້ນ, ແຕ່ກ່ອນຜູ້ຊາຍແມ່ນນຸ່ງກະຕ່ຽວ, ບ່ອງຫູ, ໃສ່ຕ້າງ ທີ່ເຮັດດ້ວຍເງິນ, ກົ້ວ, ເກົ້າຜົມ, ສັກຂາລາຍ, ຕັດແຂ້ວ, ໃສ່ປອກແຂນ, ຜ່ານໄລຍະຫຼາຍສິບປີມານີ້ພວກເຂົາເຈົ້າມີຍົມນຸ່ງໂສ້ງ, ຫົ່ມເສື້ອ, ບ່ອງຫູ ແລະ ບ່ອງຜົມຍາວ. ສະເພາະແມ່ຍິງແມ່ນນຸ່ງສິ້ນ, ຫົ່ມເສື້ອ, ບ່ອງຫູໃສ່ຕ້າງທີ່ເຮັດດ້ວຍເງິນ ແລະ ກົ້ວ. ປັດຈຸບັນແມ່ນນຸ່ງຖືເອ້ຢ້ອງຄືກັນກັບ ຊົນເຜົ່າ ລາວ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ຜູ້ໄທ.

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ສະພາບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າແມ່ນຢູ່ໃກ້ຄຽງກັບຊົນເຜົ່າ ລາວ, ຜູ້ໄທ, ສະນັ້ນ, ລັກສະນະອາຫານການກິນກໍເປັນການລອກຮຽນແບບ ແລະ ຫາຈາກທຳມະຊາດເປັນຫຼັກເພື່ອປຸງແຕ່ງໃຫ້ມີລົດຊາດເຜັດ, ເຄັມ ແລະ ມັກກິນປະເພດ: ແກງ, ຕົ້ມຜັກ, ລາບ (ລາບສຸກ, ລາບດິບ), ແຈ່ວ, ປີ້ງ, ໝົກ, ເອາະ ແລະ ອື່ນໆ. ສຳລັບເຄື່ອງດື່ມ, ມັກດື່ມນ້ຳດິບ, ດື່ມເຫຼົ້າເດັດ (ເຫຼົ້າຂາວ), ສູບຢາເສັ້ນທີ່ປຸກພັນດ້ວຍໃບຕອງກ້ວຍແຫ້ງ. ປັດຈຸບັນໄດ້ມີການພັດທະນາດ້ວຍການຫັນໃຫ້ຖືກກັບຫຼັກສູຂະອານາໄມ, ມີການປະດິດຄິດແຕ່ງກ່ຽວກັບລາຍການອາຫານ, ດື່ມນ້ຳ ຕົ້ມ, ດື່ມນ້ຳທີ່ຜະລິດຈາກໂຮງງານ, ດື່ມເຫຼົ້າ, ເບຍປະເພດຕ່າງໆ ແລະ ສູບຢາທີ່ສຳເລັດຮູບຈາກໂຮງງານຕາມຖານະ ຂອງແຕ່ລະຄອບຄົວ.

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ດ້ານການເຊື່ອຖືໃນເມື່ອກ່ອນແມ່ນຖືຜີໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຜີພໍ່-ແມ່, ປູ່ຍ່າ ຕາຍາຍທີ່ລ່ວງລັບໄປ, ຜີເຮືອນ, ຜີບ້ານ, ຜີສາລາກວານ, ຜີພູ, ຜີຫ້ວຍຮ່ອງ, ໜອງບົງ ແລະ ອື່ນໆ. ໃນປີໜຶ່ງໆເຮັດບຸນຈາງະ ແລະ ເຮັດລາປີບ (ທານຄົນຕາຍ). ປັດຈຸບັນ “ຊົນເຜົ່າຊ່ວຍ” ຖືທັງຜີ ແລະ ພູດທະສາສະໜາມີຫຼາຍບ້ານໄດ້ມີວັດວາອາຮາມຄືກັບຊົນເຜົ່າລາວ. ເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງໄດ້ປະຕິບັດຮີດ 12 ແມ່ນອີງໃສ່ປະຕິທິນປະຈຳເດືອນລາວຄື:

- ເດືອນຈຽງ (ລ້ຽງຜີຟ້າ, ຜີແຖນ).
- ເດືອນຍີ່ (ເຮັດບຸນເຂົ້າຄູນລານ).
- ເດືອນສາມເພັງ (ບຸນເຂົ້າຈີ່ -ບຸນມາຄະບູຊາ, ບຸນວັດພູ, ບຸນທາດອີງຮັງ, ບຸນພະທາດສີໂຄດ).
- ເດືອນສີ່ (ບຸນພະເຫວດ, ບຸນມະຫາຊາດ).
- ເດືອນຫ້າ (ບຸນປີໃໝ່ລາວ, ຫົດນ້ຳຜູ້ຫຼັກຜູ້ໃຫຍ່, ພະສົງສາມະເນນ).
- ເດືອນຫົກ (ບຸນວິສາ ຂະບູຊາ ແລະ ບຸນບັ້ງໄຟ).
- ເດືອນເຈັດ (ບຸນເບີກຊຳລະບ້ານມາລ້ຽງປູ່ຕາ ເພື່ອກະກຽມເຂົ້າສູ່ການຜະລິດ).
- ເດືອນແປດ (ບຸນເຂົ້າພັນສາແມ່ນ ເຂົ້າກຳຂອງພະສົງສາມະເນນ ເປັນເວລາ 3 ເດືອນ).
- ເດືອນເກົ້າ (ບຸນເຂົ້າປະດັບດິນເຊິ່ງແມ່ນຄວາມເຊື່ອມາແຕ່ບູຮານະການເປັນການຖວາຍໃຫ້ບັນດາຜູ້ທີ່ລ່ວງລັບໄປນັ້ນໃຫ້ມາຮັບເອົາ).
- ເດືອນສິບ (ບຸນເຂົ້າສະຫຼາກແມ່ນການ ກຽມເກັບຜົນຜະລິດ ຫຼື ຄວາມໝາຍໜຶ່ງແມ່ນການເສັ້ນເຂົ້າກ່ອນການເກັບກ່ຽວ).

- ເດືອນສິບເອັດ (ບຸນອອກພັນສາແມ່ນການອອກກຳຂອງພະສົງສຳມະເນນທີ່ໄດ້ປະຕິບັດມາເປັນໄລຍະ 3 ເດືອນ).

- ເດືອນສິບສອງ (ບຸນກະຖິນ ຊຶ່ງເປັນບຸນທີ່ປະຊາຊົນລາວເຮົາໄດ້ເຄົາລົບບູຊາ ແລະ ສະຖິດໄວ້ໃນປະຫວັດສາດຂອງຊາດລາວ.

ພິເສດທີ່ເຂົາເຈົ້າຂາດບໍ່ໄດ້ໃນຮອບວຽນຂອງປີໜຶ່ງໆ ຈະເຮັດບຸນເຂົ້າໃໝ່, ບຸນປີໃໝ່ ແລະ ບຸນລະບົບຂອງຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງບຸນດັ່ງກ່າວນີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນມັກຈະຈັດຢູ່ໃນລະຫວ່າງ ເດືອນ ເມສາ ຫາ ເດືອນພຶດສະພາ ຂອງທຸກໆປີ.

ສິລະປະວັນນະຄະດີຟັນເມືອງ

ໃນເມື່ອກ່ອນຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ ໄດ້ມີສິລະປະວັນນະຄະດີ, ມີບົດຮ້ອງ ທຳນອງເສບ, ມີພື້ນສືບ, ນິທານພື້ນເມືອງເປັນອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າຕົນເອງ, ແຕ່ມາຮອດ ປັດຈຸບັນສິລະປະວັນນະຄະດີດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກເສື່ອມເສຍເນື່ອງຈາກໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນວັດທະນະທຳ ແລະ ສິລະປະວັນນະຄະດີຂອງຊົນເຜົ່າ ລາວ. ເມື່ອກ່ອນຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ ໄດ້ມີສິລະປະວັນນະຄະດີ, ມີບົດຮ້ອງ ທຳນອງ ເສບ, ມີພື້ນສືບ, ນິທານພື້ນເມືອງເປັນອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າຕົນເອງ, ແຕ່ມາຮອດ ປັດຈຸບັນສິລະປະ-ວັນນະຄະດີດັ່ງກ່າວໄດ້ຖືກເສື່ອມເສຍເນື່ອງຈາກໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນວັດ ທະນະທຳ ແລະ ສິລະປະວັນນະຄະດີຂອງຊົນເຜົ່າ ລາວ.

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ ຊ່ວຍ ບໍ່ມີຕົວໜັງສື, ມີພາສາປາກເວົ້າອັນສະເພາະຂອງ ຊົນເຜົ່າຕົນ, ຈັດເຂົ້າໃນໝວດພາສາ ມອນ-ຂະແມ ທັງສາມາດສື່ສານ ກັບພາສາຂອງຊົນເຜົ່າ ກະຕາງ, ຕຣີ, ມະກອງ, ຕະໂອ້ຍ ແລະ ພາສາ ລາວໄດ້ດີ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ

ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ຊ່ວຍ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາ ຊ່ວຍ
01	ສະບາຍດີ	ຈຳອອຍສະປີໃໝ່
02	ໂຊກດີ	ໂຊກອ່
03	ຂອບໃຈ	ອ່ພອມ
04	ຂໍໂທດ	ເທືອໂທດ
05	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ມອງຊິມິງນາ ?
06	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ວ່ໄມກວາ ?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	ຈາດອຍແລ້ວໄມ ?
08	ລາກອນ	ຈິເຈົ້າເຕີ
09	ພົບກັນໃໝ່	ປະທະເຄືອເນືອອິດ
10	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ມະເກີດໄມ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ເຊກອງ